

АНАЛИЗ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ДОКУМЕНТИ НА ОСП ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

*Гл. ас. д-р Дамян Киречев
Икономически университет – Варна*

ANALYSIS OF THE COMMON AGRICULTURAL POLICY STRATEGIC DOCUMENTS FOR PREVENTING CLIMATE CHANGE AND PROTECTING THE ENVIRONMENT

*Chief Assist. Prof. Damyan Kirechev, PhD in economics
University of Economics – Varna*

Резюме: *В доклада се анализират политическите инструменти и стратегическите документи на Общата селскостопанска политика, насочени към предотвратяване изменението на климата и поддържането и опазването на околната среда. Акцентира се върху промените в новата ОСП 2023-2027 и отражението ѝ за постигане на по-висока социална, икономическа и екологична устойчивост на земеделието и селските райони.*

Ключови думи: *ОСП, зелен преход, трансформация, климатични промени, устойчивост*

Abstract: *The report analyses the policy instruments and strategic documents of the Common Agricultural Policy aimed at preventing climate change and maintaining and protecting the environment. It focuses on the changes in the new CAP 2023-2027 and its implications for achieving greater social, economic and environmental sustainability of agriculture and rural areas.*

Key words: *CAP, green transition, transformation, climate change, sustainability*

Doi: <https://doi.org/10.36997/LBCS2022.41>

Въведение

Общата селскостопанска политика (ОСП) на Европейския съюз (ЕС) е една от най-старите политики, която тази календарна година чества своята 60-годишна история. В продължение на 6 десетилетия ОСП помага на европейците да имат сигурна и безопасна храна и се изгради като най-интегрираната политика на ЕС, като мо-

дел, подкрепящ пазар без бариери и осигуряваща продукти с общи стандарти и високо качество. В своята десетилетна история ОСП на ЕС се адаптира към променящите се нужди на обществото, като в следствие на няколко реформи понастоящем ОСП се утвърждава като по-справедлива, по-екологична и ориентирана към резултати. През 2023 година ОСП на ЕС ще влезе в нов етап на развитие, ще подпомага 7 милиона бенефициенти в целия ЕС, ще осигурява висококачествена храна на 450 милиона европейци, ще разполага с бюджет от 387 млрд. евро, което представлява 1/3 от общия бюджет на ЕС и ще допринесе за действията в областта на климата с около 40% от бюджета си (European commission 2022). ОСП е обща политика за всички държави – членки от ЕС. Тя се управлява и финансира на европейско равнище със средства от бюджета на ЕС от два фонда: Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и осигурява финансиране на пазарните мерки, и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) – осигурява финансиране на селските райони.

Преодоляването на икономическата несигурност и смекчаването на въздействието на селското стопанство върху околната среда оправдават значителната роля на публичния сектор за европейските земеделски производители чрез комплекс от мерки в посока подпомагане на доходите на земеделските стопани, пазарни мерки и мерки за развитие на селските райони, които да задоволяват техните специфични нужди.

В дългите години на своята история ОСП на ЕС е обект на задълбочено изучаване от голям брой правителствени, неправителствени и изследователски организации, като понастоящем могат да се намерят над 3,5 млн. научни записи на английски език в Google Scholar, разкриващи различни страни от развитието и прилагането на тази политика. Контекстът на настоящото изследване е не да се изследва многообразното проявление на политиката, свързана със земеделието и селските райони, а да проучат съвременните аспекти на ОСП за смекчаване изменението на климата и опазване на околната среда. В последните години ролята на земеделието за справяне с изменението на климата, опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси нараства и превръща ОСП в сериозен инструмент за постигане на устойчивост. В контекста на концепцията за устойчиво развитие, в последните години политика насочва развитието на евро-

пейското земеделие и селските райони към сериозни трансформации за постигане на по-висока социална, екологична и икономическа устойчивост. В този смисъл е целта на настоящото изследване, чрез анализ на политическите инструменти и стратегическите документи на ОСП, насочени към предотвратяване изменението на климата и поддържане на околната среда, да се изгради рамка за бъдещо изследване на селските територии, развиващи се към трансформираща се към устойчивост икономическа система²²¹. В съвременните условия земеделието и селските райони са изправени пред редица предизвикателства (демографски проблеми, проблеми с ефективността, ограничен достъп до пазари на стоки, услуги и капитали, социално-икономически проблеми и др.). Пандемията от COVID-19 засегна допълнително земеделските стопанства и селските общности по особен начин, което допълнително засегна социалното и икономическото им развитие. Преодоляването на тези проблеми предпостави необходимостта от търсене на специфичен подход за прехода към устойчивост, съобразен с потенциала на местните условия и инициативи, основани на природните, социалните и икономическите дадености на района.

Изложение

ОСП на ЕС определя условията, които дават възможност на земеделските стопани да изпълняват функциите си в обществото, като произвеждат разнообразни и безопасни продукти с високо качество на разумни за потребителите цени. На съвременния етап на развитие ЕС е водещ производител и нетен износител на храни в световен мащаб. Вторият елемент на ОСП е развитието на селските райони. Понастоящем селските райони разполагат със значителни природни ресурси и създават работни места. Производството на селскостопанска продукция и преработката ѝ в храни най-често се осъществява в селските райони. В контекста на трансформираща се към устойчивост икономика земеделските стопани са изправени пред двойно предизвикателство — да произвеждат храна и в същото време да защитават природата и да опазват биологичното разнообразие. Ето защо разумното използване на природните ресурси е от съществено

²²¹ Резултатите ще се ползват по проект №КР-06-N55/1 от 15.11.2021 г. „Развитие на селските територии в условията на трансформираща се към устойчивост икономика“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“.

значение за производството на храна и за качеството на живот както днес, така и в бъдеще.

Новата Обща селскостопанска политика 2023-2027 г. ще бъде от ключово значение за гарантиране на бъдещето на селското и горското стопанства, както и за постигане на целите на Европейския зелен пакт (Европейска комисия 2019). На 2 декември 2021 г. бе официално прието споразумението за реформа на ОСП, като новото законодателство, което трябва да започне да се прилага през 2023 г., проправя пътя към по-справедлива, по-екологична и основана в по-голяма степен на резултатите ОСП. Тя ще се стреми да осигури устойчиво бъдеще за европейските земеделски стопани, да предостави по-целенасочена подкрепа на по-малките стопанства и да даде възможност за по-голяма гъвкавост на държавите от ЕС за адаптиране на мерките към местните условия. Селското стопанство и селските райони са от основно значение за Европейския зелен пакт и новата ОСП ще бъде ключов инструмент за постигане на амбициите на стратегията „От фермата до трапезата“ (Европейска комисия 2020) и Стратегията за биологично разнообразие (Европейска комисия 2020).

Новата ОСП е съсредоточена върху десет конкретни цели, свързани с общите цели на ЕС за социална, екологична и икономическа устойчивост в селското стопанство и селските райони. Общите цели на ОСП са насочени към:

✓ *осигуряване на справедливи доходи на земеделските стопани* – подкрепа за надеждни земеделски доходи и устойчивост на селскостопанския сектор в ЕС, за да се повишат продоволствената сигурност и биологичното разнообразие в селското стопанство в дългосрочен план, както и да се гарантира икономическата устойчивост на селскостопанското производство;

✓ *повишаване на конкурентоспособността на земеделските стопанства* – засилване на пазарната ориентация и повишаване на конкурентоспособността на стопанствата както в краткосрочен, така и в дългосрочен план, включително обръщане на повече внимание на научните изследвания, технологиите и цифровизацията;

✓ *подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата за доставки на храни* – селското стопанство се отличава със стагниращ нисък дял на добавената стойност във веригата за създаване на стойност поради високите производствени разходи, промените в производството и внедряването на нови услуги;

✓ *действия за борба с изменението на климата* – принос за смекчаване на изменението на климата и приспособяване към него, включително чрез намаляване на емисиите на парникови газове и увеличаване на улавянето на въглерод, както и чрез насърчаване на устойчивата енергия. Селското стопанство в ЕС ще играе ключова роля за изпълнението на ангажиментите по Парижкото споразумение и стратегиите на ЕС за устойчивост и биоикономика, като повиши амбициите си по отношение на емисиите на парникови газове;

✓ *грижа за околната среда* – насърчаване на устойчиво развитие и ефективно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от пестициди;

✓ *опазване на ландшафта и биологичното разнообразие* – допринасяне за спирането и обръщането на процеса на загуба на биологично разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта;

✓ *подпомагане на смяната на поколенията* – привличане и подкрепа на млади земеделски стопани и нови земеделски стопани и улесняване на устойчивото развитие на стопанска дейност в селските райони. Един жизнеспособен селскостопански сектор се нуждае от квалифицирани млади земеделски стопани с новаторски дух, за да се отговори на изискванията на обществото, като се започне от качествените храни и се стигне до обществените блага в областта на околната среда;

✓ *жизнеспособни селски райони* – насърчаване на заетостта, растежа, равенството между половете, включително участието на жените в селското стопанство, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, както и кръговата биоикономика и устойчивото горско стопанство;

✓ *запазване на качеството на храните и здравето* – подобряване на мерките, предприемани в селското стопанство в ЕС в отговор на обществените потребности в областта на продоволствието и здравеопазването, включително за устойчиво производство на висококачествена, безопасна и питателна храна, намаляване на хранителните отпадъци, както и за хуманно отношение към животните и борба с антимикробната резистентност;

✓ *стимулиране на знанията и иновациите* – модернизиране на селското стопанство и селските райони чрез стимулиране и споделяне

ляне на знания, иновации и цифровизация и чрез насърчаване на тяхното използване от земеделските стопани с помощта на подобряване на достъпа до изследвания, иновации, обмен на знания и обучение. Подкрепата за обмена на знания, обучението, съветите и иновациите е ключът към интелигентни и устойчиви селско и горско стопанство и селски райони.

Анализ на Европейската комисия установява състоянието на достигането на целите (European Commission, 2020), което е неравномерно за различните държави членки (European Commission 2020). Политическата целесъобразност на всяка цел е изяснена от Европейската комисия с изготвянето на мотиви и информационни бележки за всяка цел. На държавите се дава възможност в стратегическите си планове да заложат на конкретни цели, така че да се постигне справедливост и равнопоставеност в изпълнението на общите цели в Съюза.

Реформирането на Новата ОСП 2023-2027 г. е в няколко ключови области с цел да се гарантират справедливо, устойчиво и конкурентоспособно селско и горско стопанство и устойчиви селски райони. Кратък анализ на политическите документи показва следните новости в прилагането на ОСП:

1) *Справедливи доходи за земеделските стопани*. Предприемат се стъпки за по-справедливо разпределение на подкрепата на доходите, която да отговори на нуждите на доходите на малките и средните семейни стопанства. Подкрепата за малките земеделски стопанства ще бъде засилена от възможността за замяна на различните директни плащания с едно единствено плащане за малък земеделски стопанин. Подкрепата на доходите ще трябва да осигури намаляване на плащанията между различни държави (външно сближаване) и постигане на вътрешно сближаване по отношение на размера на плащанията (в рамките на страната – всички плащания трябва да са на стойност най-малко 85% от средната стойност през 2026 г.). Новото законодателство включва задължително, но гъвкаво определение за „активен земеделски стопанин“. В социален план плащанията по ОСП ще бъдат свързани със спазването на механизми за прозрачни и предвидими условия на труд и за безопасност и здраве на работещите в стопанството. Важен акцент е по-силната подкрепа за младите земеделски стопанства, като поне 3% от всеки пакет за директни плащания трябва да се ползва за тях. Допълнителен ангажимент се поема във връзка с участие на жените в селското стопанство.

2) *Агроекологична политика.* Новата ОСП 2023-2027 г. подкрепя прехода към устойчиви системи на земеделие и храни в съответствие с Европейския зелен пакт. Важен акцент е новата зелена архитектура на ОСП, която комбинира двата стълба на ОСП в рамките на един стратегически план, като всички финансови инструменти и инструменти на политиката за подкрепа се насочват към целите в тази посока. Държавите следва да гарантират „по-високи амбиции“ по отношение на екологичните цели. Мерките за постигане на екологичните цели трябва да са обвързани с целите определени в стратегията „От фермата до трапезата“ и стратегията за биологичното разнообразие. Плащанията за земеделските стопани ще продължат да са обвързани със задължителни законоустановени изисквания за управление и спазване на добри земеделски практики. В новата ОСП ще продължат да се прилагат агроекологични мерки, но при нови правила за обвързаност с условия. Поне 25% от директните плащания ще бъдат разпределени за екосхеми, което да осигури по-силни стимули за внедряването на практики, щадящи климата и околната среда. Екосхемите ще са насочени към списък практики, които могат да включват биологично земеделие, агроекологични практики, прецизно земеделие, агролесовъдство, въглеродно земеделие, хуманно отношение към животните и др. Новост в политиката по отношение на екологичното подпомагане е, че екосхемите ще бъдат задължителни за страните, но доброволни за земеделските стопани.

3) *Развитие на селските райони.* В новата ОСП 2023-2027 г, в частта за развитие на селските райони, ще продължи да се укрепва конкурентоспособността на земеделието и горското стопанство, да се осигурява устойчивото управление на природните ресурси и на дейности, свързани с климата, да се постига балансирано териториално развитие на икономиките и общностите в селските райони, включително създаването и поддържането на заетост. Възможните интервенции в селските райони са свързани с: поети задължения в областта на околната среда и климата и други задължения в областта на управлението; природни или други специфични за района ограничения; специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания; инвестиции, включително инвестиции в напоителни системи; установяване на млади земеделски стопани и нови земеделски стопани и стартиране на стопанска дейност в селските райони; инструменти за управление на риска; сътрудничество;

обмен на знания и информация. Поне 35 от средствата ще се насочат към ангажименти в подкрепа на околната среда, климата и хуманното отношение към животните. Развитието на сътрудничеството в селските райони е ключов елемент на ОСП. В новия период ще продължи изпълнението на LEADER (водени от общностите местно развитие) с цел укрепване на връзките в местните общности и насърчаване споделянето на знания и иновации. Ще продължи популяризирането и подкрепата на схеми за качество, подпомагане на организации на производители, прилагането на стратегия за „интелигентни селища“ и др. форми на сътрудничество.

4) *Пазарни мерки*. Новата ОСП ще укрепи позицията на земеделските стопани и ще повиши конкурентоспособността на хранително-вкусовия сектор чрез поддържане на секторната подкрепа. Реформират се част от предлаганите схеми за храни със защитено наименование за произход и защитено географско указание. Новата ОСП запазва цялостната пазарна ориентация от предишните реформи, като привежда предлагането от земеделските стопанства в ЕС в съответствие с търсенето в Европа и извън нея, за да се извлече максимална полза от възможностите, предлагани от световните пазари.

Правното основание за ОСП се съдържа в Договора за функциониране на ЕС, различните елементи по работата на новата ОСП 2023-2027 обхваща три регламента, приети на 2 декември 2021 и влизачи в сила от 1 януари 2023 г.:

1) Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) №1305/2013 и (ЕС) №1307/2013 (Европейски парламент 2021);

2) Регламент (ЕС) 2021/2116 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕС) №1306/2013 (Европейски парламент 2021);

3) Регламент (ЕС) 2021/2117 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за изменение на регламенти (ЕС)

№1308/2013 за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти, (ЕС) №1151/2012 относно схемите за качество на селскостопанските продукти и храни, (ЕС) №251/2014 за определяне, описание, представяне, етикетирание и правна закрила на географските указания на ароматизирани лозаро-винарски продукти и (ЕС) №228/2013 за определяне на специфични мерки за селското стопанство в най-отдалечените региони на Съюза (Европейски парламент 2021).

Основен инструмент в политиката на ОСП са стратегическите планове за развитие на земеделието и селските райони. Държавите от ЕС изготвят стратегически планове по установените с регламент правила, като съчетават инструментите за подпомагане на доходите, развитието на селските райони и пазарните мерки. При изготвянето на своите стратегически планове държавите от ЕС следва да допринесат за изпълнение на целите на ОСП чрез внедряване на широкообхватни мерки, предоставяни от Европейската комисия, съобразени с националните потребности и способност на страните.

Към настоящия момент България е внесла своя Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023-2027, но все още не е утвърден от Европейската комисия. При избора на интервенции в пълна степен са адресирани нуждите на сектора, като Стратегическият план е структуриран около изведените девет специфични цели, включително междусекторната цел на Съюза. При структурирането на плана са разработени интервенции за директно подпомагане на земеделските стопани, включително обвързано с производството подпомагане и екосхеми, насочени към опазване на компонентите на околната среда. Насочена е подкрепа чрез специални правила за секторите „Пчеларство“, „Мляко и млечни продукти“ и Лозаро-винарски сектор за осъществяване на инвестиционни и неинвестиционни дейности.

Специално внимание е обърнато на дейностите, които ще допринесат за цялостната устойчивост на селскостопанския сектор, включително чрез повишаване степента на организираност, привличане на нови и млади земеделски стопани и на дейности, които ще допринесат за справяне с климатичните изменения, т. к. последните имат непосредствено влияние върху сектора. За задоволяване на продоволствената криза и за повишаване качеството на храната са предвидени схеми за качество и за подобряване на връзката между

производителя и крайния потребител чрез повишаване на доставката на храни чрез къси вериги. Приоритет в плана е високото качество на храната и нейната стойност, подобряване на храненето и хуманното отношение към животните.

Подкрепя се развитието на иновациите в селското стопанство и селските райони и разпространението на научни решения и иновативни, включително цифрови. Връзките между науката и практиката в системата на знанието ѝ ще бъдат засилени от подкрепата за иновации в земеделието. Дейностите, свързани с подготовката на сектора за зелена и цифрова икономика, са от особено значение, като се подпомага консултантската дейност в сектора на земеделието и обучението на земеделските стопани. Предвижда се и подкрепа за модернизация за земеделските стопанства чрез инвестиционни дейности, като отново е обърнато внимание на екологични и зелени инвестиции.

Стратегическия план е насочен и към подкрепа за развитието на инфраструктурата на селските райони, за да ги направи привлекателно място за живот и работа с цел подобряване на социалното сближаване, повишаване на работните места, подобряване на качеството на живот. Насърчаването на тези дейности ще създаде в дългосрочен план възможността за запазване на основите за развитие на селското стопанство и поддържане на качеството на живот в селските райони.

Земеделието заема важно място в обществото, околната среда и икономиката на ЕС. Новата ОСП 2023 – 2027 г. ще продължи да гарантира достъп до висококачествени храни и силна подкрепа за уникалния европейски модел на селско стопанство, насочен в по-голяма степен към околната среда и климата, като подкрепя продължаващия преход към по-устойчив селскостопански сектор и развитието на жизнеспособни селски райони. Ето защо, ОСП на ЕС комбинира социални, икономически и екологични подходи по пътя към постигане на устойчива система на селското стопанство на Съюза:

1) *Социална устойчивост*. Селското стопанство осигурява доходи за фермерите, храна за гражданите и се явява икономически център на селските общности, като подкрепя инвестициите, подобрява достъпа до ресурси, осигурява свързаност между хората и подобрява средата и условията на живот. Чрез стимулиране на производството на безопасни и устойчиви храни ОСП съдейства за постигане на производствената сигурност и поддържа устойчивостта в хранителната

система. Насърчавайки поддържането на устойчиви селски общности, ОСП е инструмент за решаване на социални предизвикателства на селските райони, свързани със заетостта, доходите, застаряването на населението, подобряването на инфраструктурата в селата и др. ОСП обединява селските общности при изготвянето и управлението на стратегии за местно развитие, за да се справят с предизвикателствата, пред които са изправени. ОСП съдейства за укрепване на връзката между селските общности и околната среда в селските райони.

2) *Икономическа устойчивост*. ОСП гарантира икономическата жизнеспособност на земеделските стопанства чрез подкрепата на доходите и пазарните мерки. Чрез публична подкрепа на инвестициите се решават проблеми с ефективността при използването на природните ресурси, без да се причинява вреда на околната среда. Променящата се външна среда поставя нови предизвикателства пред земеделието в следствие на политическите процеси в Европа, достъпа до енергоресурси и др. В комбинация с влошаващите се климатични условия (суша, наводнения) доходите на земеделските стопанства са силно чувствителни към инструментите на ОСП. Устойчивата система на селското стопанство ще разчита на активен и ангажиран селскостопански сектор и е наложително екологосъобразното селско стопанство да може да бъде икономически жизнеспособно и рентабилно в дългосрочен план. В по-широк смисъл селското стопанство ще има важна роля в биоикономиката, като осигурява източник на биомаса, намалява зависимостта от енергия основана на въглерод. Новата ОСП ще гарантира жизнеспособността и на производителите на храни, с което ще съдейства за поддържане на продоволствената сигурност в общността.

3) *Екологична устойчивост*. Общата селскостопанска политика поставя добрите екологични практики в центъра на селското и горското стопанства в ЕС, като гарантира, че опазването на планетата и производството на храни могат да се осъществяват едновременно. Тя има три ясни екологични цели, които намират отражение в Европейския зелен пакт и стратегията „От фермата до трапезата“: справяне с изменението на климата; опазване на природните ресурси и борба с климатичните промени. Новата ОСП е със силен акцент в посока постигането на екологична устойчивост чрез стимулиране внедряването на екологични практики и засилени стандарти. Доброволният

характер на екологичните действия за земеделските стопани им дава възможност сами да изберат дали да прилагат такива практики и ако възприемат този подход, получават публична подкрепа. ОСП насърчава селскостопанско производство с ниско потребление на ресурси. Така например прекомерната употреба на пестициди може да окаже отрицателно въздействие върху почвата, водите и биологичното разнообразие в селското стопанство, което влошава здравето на растенията, животните и хората. Като част от стратегията „От фермата до трапезата“ Европейската комисия определя по-амбициозни цели за устойчива употреба на пестицидите – до 2030 г. употребата и рискът от химични и по-опасни пестициди в ЕС да бъдат намалени с 50%. ОСП е основният инструмент за подпомагане на устойчивото използване на торове в селското стопанство, с който се гарантира, че земеделските стопани могат да поддържат производителността, като същевременно се намаляват вредните последици от замърсяването с торове. Като част от стратегията „От фермата до трапезата“ стремежът е да се намалят загубите на хранителни вещества с поне 50% до 2030 г., като същевременно се гарантира, че не се влошава плодородието на почвата. Очаква се това да доведе до намаляване на използването на торове с най-малко 20%. ОСП насърчава биологичното земеделие като метод на селскостопанското производство, защото този метод съдейства за отговорно използване на ресурсите и енергията, поддържането на биологичното разнообразие, опазва природните ресурси, поддържа плодородието на почвата и качеството на водите, и т.н. Биологичното земеделие насърчава и висок стандарт за хуманно отглеждане на животните. ОСП трябва да отговори на „От фермата до трапезата“ до 2030 г., като делът на биологичното земеделие да достигне 20%. Биологичното земеделие е съществен фактор за удовлетворяване на потребителското търсене на здравословни храни и има потенциал да осигури справедлив пазар за земеделските производители и търговците. В контекста на екологичната устойчивост ОСП има огромно значение за земеделските производители за адаптиране на климатичната несигурност, намаляване на емисиите парникови газове от селското стопанство и изпълнение на климатичните цели. Предиизвикателствата, породени от промените в климата, налагат внедряването на променени модели на земеделие. Чрез ОСП в селските райони се улесняват доставките на енергия от възобновяеми енергийни източници, стимулира се съхраняването и

улавянето на въглерод в секторите на селското и горското стопанства, стимулира се внедряването на щадящи почвата и водите системи на земеделие, улеснява се достъпът до физически активи, които решават екологични проблеми, подпомага горите, стимулира внедряването на мерки за управление на екологични и климатични рискове, стимулира сътрудничеството, съдейства за разпространението на знания и информация. Европейската мрежа за развитие на селските райони улеснява обмена на знания и сътрудничеството в областта на биоикономиката и действията в областта на климата в селските райони, което увеличава екологичната устойчивост на ОСП.

Заклучение

Преходът към устойчивост на земеделието и селските райони изисква трансформация на социално-икономическите системи за преход към устойчиви начини на производство и потребление. Ролята на регионите нараства значително, защото там са местата, където възникват и се внедряват новите технологични решения. Политиката на сближаване е важен инструмент за прехода към устойчивост и осигурява изграждане на техния капацитет.

Новата ОСП 2023-2027 има ключово значение за бъдещото развитие на земеделието и селските райони за постигане на част от целите на Европейския зелен пакт и проправя пътя към по-справедлива, по-екологична и основана на резултати политика. Новата ОСП подкрепя в още по-голяма степен прехода към устойчиви системи на земеделие и се утвърждава като най-важния инструмент за зелен преход на земеделието и селските райони.

Използвана литература:

1. Европейска комисия. (2019). Европейски зелен пакт. COM(2019) 640 final. Брюксел.
2. Европейска комисия. (2020). Стратегия „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система. COM(2020) 381 final. Брюксел.
3. Европейска комисия. (2020). Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. Да осигурим полагащото се място на природата в нашия живот. COM/2020/380 final. Брюксел.

4. Европейски парламент. (2021). Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика. // Официален вестник на ЕС, L 435/1.

5. Европейски парламент. (2021). Регламент (ЕС) 2021/2116 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика. // Официален вестник на ЕС, L 435/187.

6. Европейски парламент. (2021). Регламент (ЕС) 2021/2117 на Европейския парламент и на Съвета. // Официален вестник на ЕС, L 435/262.

7. European Commission. (2020). Основни политически цели на новата ОСП. // Agriculture and rural development (https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/new-cap-2023-27/key-policy-objectives-new-cap_bg#documents).

8. European Commission. (2020). EU Agriculture in numbers. Performance on the nine specific objectives of the CAP. // Factsheet, Agriculture and Rural Development, Brussels.

9. European Commission. (2022). Agriculture and rural development (https://agriculture.ec.europa.eu/index_bg).

Благодарност

Публикацията е разработена в рамките на проект „Развитие на селските територии в условията на трансформация към устойчива икономика“ (RTowardsSE). Проектът се финансира от Национален фонд „Научни изследвания“ и се изпълнява от Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов в партньорство с Университета за национално и световно стопанство – София и Икономическия университет – Варна, 2021-2024 г. Авторът благодари на Фонд „Научни изследвания“ за подкрепата при извършване на работата по проект RTowardsSE, договор №КП-06-Н55/1 от 15.11.2021 г.

За контакти:

Гл. ас. д-р Дамян Киречев
Икономически университет – Варна
E-mail: dkirechev@ue-varna.bg